

יום ב', ט"ז בטבת תשס"ו (16 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ביום י"ג בטבת בשנת תקנ"ח-1798, **נתמנה** מטעם ממשלת רוסיה **יחזקאל דוד לוי להיות הצנזור היהודי הראשון**. על אחריותו לבדוק כל ספר עברי שנדפס ברוסיה או שיובא ממדינות הים.

ככלל, עבודת הצנזור היא לבקר את תוכן הספר (או כתבה בעתון או מאמר בתקשורת) – שמטרתו למנוע פרסום עובדות ודעות שאין השלטון מעוניין להביאן בפני הציבור. אך יש סוגים שונים של צנזורה – מוסרית-אתית, צבאית, פוליטית ודתית. באחרון אנו עוסקים: אף בארץ-ישראל יהודים היו נתונים לצנזורה דתית עוד לפני החשמונאים. בתפוצות הגולה – על אחת כמה וכמה.

כשהתחילו היהודים להשתמש בדפוס, טענו הנוצרים שבספרי היהודים יש פגיעה באמונת הנוצרים. הם התלוננו על כך בפני האפיפיור, ובראש השנה ה'שי"ד-1553, נגזר באיטליה על שריפת התלמוד, וכעבור שנים מספר נשרפו גם סידורי תפילה ומחזורים. היהודים השתדלו ע"י הפצרות ותשלום ממון לקבל אישור להדפיס מחדש את התלמוד. הוסכם שיקום ועד צנזורה של 4 נוצרים ו-2 יהודים מומרים **והתלמוד המשובש הראשון נדפס בבאזל בשנים 5338-5340**, 1578-80. נעשו שינויים רבים בלשון התלמוד, והושמטה מסכת עבודה-זרה [שאני לומד בתקופה האחרונה. מג] כולה. "תיקונים" רבים הוכנסו לדפי התלמוד, חלקם ע"י צנזורים בורים, שלא הבינו את פשר המילים שמחקו או שינו. הצנזורה פגעה אף בסידורי תפילה. אחד משינויי הצנזורה שנותרו **עד היום** בכל סידורי התפילה – חוץ מסידורי תימן, הוא המילה "ולמלשינים" בברכת המינים שבשמונה-עשרה, שבאה במקום המילה "למשומדים" המקורית: **"למינים ולמלשינים אל תהי תקוה, וכל הזדים כרגע יאבדו, וכל אויביך וכל שונאיך מהרה ייכרתו..."** [נוסח עדות המזרח].

[אנציקלופדיה לבית ישראל]

החרמת ספרים והשמדתם ידועים עוד מימי קדם. כך היה אצל כל עם ועם, הן כלפי ספרי מתנגדים וכיתות מבפנים, והן כלפי אויבים וספריהם מבחוץ, וכך היה גם אצלנו, היהודים. כמו כן נהג **דין גניזה** גם בספרים שנכתבו על ידי **נוכרים**. כשגזרו אויביהם של ישראל גזירה על ישראל גזרו גם על ספריהם. ידעו האויבים, כי **הספר היא נשמתו של העם, ועם השמדת הגוף רצו להוציא גם את נשמתו**. גם כשגזרו האויבים שריפה על רבי חנניה בן תרדיון (במאה השניה לספירה), "כרכוהו בספר תורה והקיפוהו בחבילי זמורות והציתו בהן את האור". וכשאמרה לו בתו: "אבא אראך בכך?" אמר לה: "אלמלי אני נשרפתי לבדי, היה הדבר קשה לי; עכשיו, שאני נשרף וספר תורה עמי - מי שיבקש עלבונה של ספר תורה הוא יבקש עלבוני" [מסכת עבודה זרה, י"ח:].

החל בתקיפת יוסטיניאן (המאה ה-6 לספירה) החלו איסורים מאיסורים שונים על לימוד תורה שבעל פה, והאיסורים נמשכו בהפסקות ובהקלות מסוימות במשך כל ימי

"כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צב-אות בעיר אלוקינו, אלוקים יכוננה עד עולם סלה." [תהלים מ"ח 9]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שני

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ב', ט"ז בטבת תשס"ו (16 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

הביניים: פרקווי בן באבוי (במאה ה-9) מסר בשם רבותיו, "גזר(ה) אדום הרשעה שמד על ארץ יש(ראל), שלא יקראו בתורה, וגנזו כל ספרי תורות, מפני שהיו שורפין אותם."
[בע"ה, ההמשך בדף של יום שלישי] <http://www.daat.ac.il/daat/kitveyet/mahanaim/haberman-zenzura-1.htm>

"כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צב-אות בעיר אלוקינו, אלוקים יכוננה עד עולם סלה." [תהלים מ"ח 9]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שני
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל